शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र
बी. ए. भाग २ सत्र ४ (जुना अभ्यासक्रम)
ऑक्टोबर /नोव्हेंबर २०२५

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. **शैक्षणिक वर्ष २०२५ – २०२६ मध्ये बी. ए. भाग २ सत्र ४ करिता जुन्या अभ्यासक्रमाप्रमाणे प्रवेशित /पुनर्प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्याकरिता स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत.** सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या **अभ्यास केंद्राकडे** जमा करणे आवश्यक आहे. **दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या मुख्य कार्यालयामध्ये स्वाध्याय स्वीकारले जाणार नाहीत.**

नियम :

1. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद/ A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरुपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरुपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करुन वापरावे)
3. विद्यार्थ्याने जर स्वाध्याय जमा केले असतील पण तो त्या संबंधित विषयामध्ये अनुत्तीर्ण झाला असेल तर त्याला फ्रेश स्वाध्याय जमा करता येणार नाही तो लेखी परीक्षेला पुन्हा बसू शकतो. स्वाध्यायाचे पूर्वीचेच गुण विचारात घेतले जातील.
4. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्नमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
5. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्याना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक

यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.

- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करुन घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्याची आहे.

- **आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

परीक्षा बैठक क्रमांक

अभ्यासक्रमाचे नांव : ....

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 3, एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र : ....

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय :..

1. अभ्यास केंद्राचे नाव ————————————————————
2. विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव ————————————————————
3. पूर्ण पत्ता : ————————————————————————

————————————————————————————

———————————————————— पिन कोड नं.———

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :
5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ———————— सत्र ———————
6. पेपरचे नाव : ——————————————————————
7. पेपर क्रमांक : —————————————————————
8. सबजेक्ट कोड : —————————————————————
9. परीक्षा बैठक क्रमांक ————————————————————
(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)
10. पी.आर.एन. : ——————————————————————
11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : ——————————————
12. विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी : ————————————————————

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : ———————————————————————

परीक्षकांची स्वाक्षरी : ————————————————————

B.A Part - II Sem – IV Assignment Questions

October / November 2025 Examination (Old Syllabus)

बी. ए. भाग – २ सत्र – ४ स्वाध्याय प्रश्न (जुना अभ्यासक्रम)

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२५ परीक्षा

(प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण)

बी. ए. भाग २ करीता प्रवेशित झालेल्या सर्व विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्पेशल विषयाच्या स्वाध्यायाबरोबर

इंग्रजी आवश्यक (English Compulsory) पेपरचे स्वाध्याय जमा करणे अनिवार्य आहे.

B.A Part II Sem IV English (Compulsory)

1. Transfer the information from the given passage into a tree diagram.

   Minerals are found mainly in three forms. They are metallic, nonmetallic, and energy. The metallic minerals are further classified into ferrous (containing iron), nonferrous, and precious. The ferrous metallic minerals are found in the forms such as iron ore, Manganese, Nickel, Cobalt etc. Copper, Lead, Tin, and Bauxite are the nonferrous forms of metallic minerals. The nonmetallic minerals are mica, salt, potash, sulphur, granite, marble and sandstone. Coal, Petroleum and Natural gas are the forms of energy minerals.

OR

2. Write short notes on:

   1) Title of the poem 'The Journey'.

   2) The little boy in The Selfish Giant.

B.A Part II Sem IV Ardhamagadhi-Prakrit

Paper-V Paumachariyam of Vimalasuri

१) ‘श्रेणिक चिंता विधान’ या उद्देशाचा सारांश देवून बोध स्पष्ट करा.

किंवा

२) विद्याधर कुळाची उत्पती कशी झाली ते सविस्तर स्पष्ट करा.

B.A Part II Sem IV Ardhamagadhi-Prakrit

Paper-VI Gaha-Satta-Sai

१) कवि हालाविषयी व त्यांच्या गाथासप्तशती विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

किंवा

२) गाथासप्तशक्तीमध्ये वणिलेल्या समाजाची कोणकोणती वैशिष्टये दिसून येतात ती स्पष्ट करा.

B.A Part II Sem III Economics

Co-Operatives In India (IDS)

१) सहकाराचा अर्थ व वैशिष्टये स्पष्ट करा.

किंवा

२) मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सहकाराची भूमिका स्पष्ट करा.

1) Explain the meaning and characteristics of Co-operative

OR

2) Explain the role of Co-operative in mixed economy.

B.A Part II Sem IV Economics : Paper V Macro Economics - II

१) व्यापार चक्राचा अर्थ स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्टे आणि मौद्रिक धोरणाची विकसनशील अर्थव्यवस्थेतील भूमिका स्पष्ट करा.

1) Explain the meaning and characteristics of a business cycle.

OR

2) Explain the objectives of monetary policy and the role of monetary policy in a developing economy.

B.A Part II Sem IV Economics: Paper VI Bank and Financial Markets

१) नाणेबाजारचा अर्थ व रचना स्पष्ट करा.

किंवा

२) ई- बँकिंगची वैशिष्ट्ये आणि अर्थ स्पष्ट करा

1) Explain the meaning and structure of money market.

OR

2) Explain the features and meaning of e-banking

B.A Part II Sem IV English : Paper V Literature and Cinema

१) Discuss the changes made in the film Three Idiots from the novel *Five Point Someone*.

किंवा

२) Compare and contrast in brief, Bollywood and Hollywood Film Industry.

B.A Part II Sem IV English :Paper VI Partition literature

1) Write an essay on Partition and Indian Women.

OR

2) Write short notes on:
1) Bishen Singh.
2) Mallika.

B.A Part II Sem IV Linguistics (I.D.S) Language and Linguistics

1) Difference between Pragmatics and Semantics.

OR

2) Morphological Analysis. Illustrate with examples.

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ पेपर ५ आधुनिक हिंदी गद्य साहित्य – II

१) सर्वेश्वर दयाल का व्यक्तितत्व कृतित्व लिखिए

किंवा

२) ‘ अब गरीबी हटाव ’ की कथावस्तू लिखिए

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ पेपर ६ आधुनिक हिंदी काव्य

१) नरेश मेहता का जीवन परिचय लिखिए

किंवा

२) संशय की रात खंडकाव्य के पात्र राम और लक्ष्मण का चित्रण करें

बी.ए. भाग २ हिंदी सत्र ४ आयडीएस प्रयोजनमूलक हिंदी – II

१) अपने प्रत्यक्ष ऑखो देखी क्रिकेट का सविस्तर वृतांत लिखिए

किंवा

२) फोन पे प्रणाली के फायदा नुकसान बताइए

B.A Part II Sem IV History :

Paper 5-History of Modern Maharashtra (1960-2000)

१) महाराष्ट्रातील समाजवादी नेत्यांच्या योगदानाचे वर्णन करा.

किंवा

२) विद्रोही चळवळीच्या महत्वाची चर्चा करा.

1) Describe the contribution of Socialist Leader of Maharashtra.

OR

2) Discuss the importance o Vidrohi Movement

B.A Part II Sem IV History :

Paper 6-History of Freedom Struggle (1858-1947)

१) मवाळांच्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

२) फाळणीच्या परिणांमाची चर्चा करा.

1) Describe the contribution of Moderates.

OR

2) Discuss the effects of Partition.

B.A Part II Sem IV History:

IDS Paper 2-Social Reforms in Maharashtra

१) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.

किंवा

२) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

1) Describe the Social Condition in early 19th Century.

OR

2) Discuss the Contribution of Karmveer Bhaurao Patil.

B.A Part II Sem IV History:

IDS Paper 2: Ancient Indian History and Culture -2

१) अशोक आणि त्यांच्या धम्म्म यांची माहिती लिहा.

किंवा

२) प्राचीन भारतातील साहित्याचे वर्णन करा.

1) Write about Ashok and his Dhamma

OR

2) Describe the literature in Ancient India.

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : अभ्यासपत्रिका ५ ललितगद्य : साहित्यकृती : चांदण्यात भिजायचं राहून जाऊ नये, म्हणून'

१) 'चांदण्यात भिजायचं राहून जाऊ नये म्हणून!' मधील आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'ललितगद्य' म्हणजे काय ते सांगून ललितगद्याची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : अभ्यासपत्रिका ६ कांदबरी : साहित्यकृती : बनगरवाडी — व्यंकटेश माडगूळकर'

१) बनगरवाडी या कादंबरीची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

किंवा

२) 'रिपोर्ताज लेखन' म्हणजे काय ते सांगून रिपोर्ताज लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

बी.ए. भाग २ सत्र ४ मराठी : (IDS) Paper II: पद्य साहित्यकृती : प्रवासी पक्षी — कुसुमाग्रज'

१) प्रवासी पक्षी मधील कुसुमाग्रंजाच्या सामाजिक कवितांचा परिचय करून द्या.

किंवा

२) काव्यनिर्मितीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

B.A Part II Sem IV Political Science :
Paper V Local Self Government in Maharashtra

१) स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीची चर्चा करा.

किंवा

२) नगरपरिषदेचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

1) Discuss the of Historical Background of Local- Self Government

OR

2) Explain the powers and functions of the Municipal Council.

B.A Part II Sem IV Political Science:
Indian Political Thought Part-II

१) महात्मा गांधीचे विश्वस्त संकल्पना स्पष्ट करा

किंवा

२) डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे संसदीय लोकशाही विषयी विचारवर चर्चा करा

1) Explain Mahatma Gandhi's Concept of Trusteeship

OR

2) Discuss Dr. B. R. Ambedkar's views on Parliamentary Democracy

---

B.A Part II Sem IV Political Science:
IDS Public Administration

१) सनदी सेवकांची राजकीय तटस्थता स्पष्ट करा

किंवा

२) लोकप्रशासनातील नव प्रवाहाविषयी चर्चा करा.

1) Explain the political neutrality of civil servants

OR

2) Discuss the new trends ’in public administration.

B.A Part II Sem IV Sociology:
Paper No. V - Gender and Violence

१) लिंगभावाचा अर्थ स्पष्ट करा.

किंवा

२) लिंगभाव हिंसाचाराच्या स्वरुपाची चर्चा करा.

1) Explain the meaning of Gender

OR

2) Discuss the nature of Gender Violence.

B.A Part II Sem IV Sociology:
Paper No. VI - Sociology of Health

१) आरोग्याच्या समाजशास्त्राचे महत्व विशद करा.

किंवा

२) भारतातील कोणत्याही दोन प्रमुख आजाराची चर्चा करा.

1) Analyze importance of Sociology of Health

OR

2) Discuss the Any two major Disease in India.

B.A Part II Sem IV Sociology :
Paper No. II - Rural Development in India

१) जवाहरलाल नेहरु यांच्या विचारांच्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

२) जागतिकीकरणाचा शेतीवर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

1) Discuss the Jawaharlal Neharu Thoughts Contribution.

OR

2) Explain the impact of Globalization in agriculture.

B.A Part II Sem III :
Paper – II Social Ecology

१) जागतिक तापमानवाढ अर्थ सांगा

किंवा

२) पर्यावरणीय आंदोलनाचे प्रकार चर्चा करा.

1) Define meaning of Global Warring

OR

2) Discuss the types of Environment Movement.

B.A Part II Sem III Geography :
Paper V Oceanography

१) सागरशास्त्राची व्याख्या सांगून सागरशास्त्राच्या शाखांचे वर्णन करा.

किंवा

२) सागरी निक्षेप म्हणजे काय ? सागरी निक्षेपांचे प्रकार स्पष्ट करा

1) Define the oceanography and describe the branches of oceanography.

OR

2) What is marine deposit? Explain types of the marine deposits.

B.A Part II Sem III Geography : Paper VI Agricultural Geography

१) कृषी निर्धारण करणारे मानवी घटक स्पष्ट करा.

किंवा

२) कृषी प्रदेशीकरण म्हणजे काय सांगून कृषी प्रदेशीकरणाची पीक संयोजन पध्दत स्पष्ट करा

1) Explain the human factors which determines agriculture.

OR

2) What is agricultural regionalization and explain the crop combination method of agricultural regionalization.

B.A Part II Sem III Geography : IDS Resource Geography of Maharashtra-II

१) महाराष्ट्रातील जंगलांच्या प्रकारांसह वितरण स्पष्ट करा.

२) महाराष्ट्रातील मृदा साधनसंपत्ती व्यवस्थापनाचे वर्णन करा.

1) Explain the forest types with distribution in the Maharashtra.

2) Describe the soil resource management in the Maharashtra.

B.A Part II Sem III Geography : IDS Development and Planning of Tourism

१) प्राचीन कालखंडातील पर्यटन विकासाबाबत माहिती लिहा.

किंवा

२) महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक पर्यटन स्थळांचे वर्णन करा.

1) Write the information about development of tourism in ancient period.

OR

2) Describe the historical tourism centres in Maharashtra.

B.A Part II Sem III Geography : IDS Cartography

१) भौगोलिक माहिती दर्शवण्यासाठी विविध नकाशाशास्त्रीय पध्दतींपैकी रेषा आलेख काढण्याची पध्दत सांगून त्याचे गुण व दोष लिहा

किंवा

२) भौगोलिक माहिती प्रणालीची (GIS) उपयोगीता स्पष्ट करा.

1) To representation of geographical data various cartographic methods are used out of these explain the construction method of the line graph and write the merits and demerits of its.

OR

2) Explain the application of Geographical Information System (GIS).

बी.ए. भाग २ Logic (T) IDS Paper

१) वैज्ञानिक निरीक्षणाची व्याख्या व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) युक्त सिद्धांतकल्पनेच्या अटी स्पष्ट करा.

1) Explain the definition and characteristics of scientific observation.

OR

2) Explain the conditions of valid hypothesis.

बी.ए. भाग २ Logic (M) IDS Paper

१) सांखिकारकाचे उपयोग व प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) युक्तीवादांचे स्वरूप आणि रचना स्पष्ट करा.

1) Explain the uses and kinds of Quantifiers

OR

2) Explain the nature and structure of arguments

बी.ए. भाग २ Philosophy: Paper V Philosophy of Religion (Part - II)

१) बौद्ध धर्माचे तात्विक स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

२) ईश्वराची संकल्पना व गुणधर्म स्पष्ट करा.

1) Explain the philosophical nature of Buddhism.

OR

2) Explain the concept and attributes of God.

बी.ए. भाग २ Philosophy: Paper VI Social and Political Philosophy (Part - II)

१) कुटुंब संस्थेचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

२) सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

1) Explain the nature and kinds of family.

OR

2) Explain the concept of social change.